СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLI. Ч. 33. Джерзи Сиґі, Н. Дж., пятниця, 10 лютого 1933.

VOL. XLI. No. 33. Jersey City, N. J., Friday, February 10, 1933. THREE CENTS.

БАНКИ СТВЕРДЖУЮТЬ ПОЛІПШЕННЯ

НЮ ЙОРК. — Отсе перший раз на протязі останніх 31 місяців банкове вирівнання в Ню Йорку виказує збільшення обороту. Отже поліпшення виносить за останній тиждень майже 10%. Таксамо зменшилося число бизнесових крахів. І рух у залізних заводах у Йонґставн теж збільшився.

Банковий звіт уважають дуже добрим ще й з того боку, що біржева спекуляція була в минулім тижні мінімальна. Значить, на банковім вирівнанню заважили бизнесові обрахунки, а не спекуляція.

З того вносять, що економічні відносини починають звільна поправлятися.

ФАРМЕРИ ЛІКВІДУЮТЬ ЛІЦИТАЦІЇ.

ЛЕНСІНҐ (Мішіґен). — „Ітака Нешенел Бенк" ліцитував фарму Марцолфа за морґедж у сумі $870. Та фармери, що зійшлися на ліцитацію, потермосили добре заступника банку і його замкнули, а шериф був змушений продавати корови по ціні від 10 до 25 центів. Фармери закупили в той спосіб ціле господарство зі всіми знарядами і віддали все назад Марцолфови, котрий далі господарить.

МОЛОЧНИЙ СТРАЙК У ВИСКАНСИН.

АПЛТОН (Висконсин). — „Ди Висконсин Коперейтів Мілк Пул" оголосив, що фармери возьмуться до страйку, якщо не добються негайно якоїсь мінімальної ціни на молоко, яка відповідалаб їх видаткам і праці.

НЕ ХОЧЕ ДОПУСТИТИ КОНТРОЛІ.

НЮ ЙОРК. — „Бруклин Едисон Компані" не хоче допустити контролі „Поблик Сервіс Комішен" над відносинами, які панують у компанії у відношенню до робітництва. „Бруклин Едисон Компані" каже, що „Поблик Сервіс Комішен" не має права їй розказувати, що вона має робити зі своїми робітниками, чи задержувати їх, чи віддаляти, таксамо як не має права мішатися під тим оглядом до діловодства якогонебудь готелю.

Конфлікт повстав на тім тлі, що Едисонова компанія позбавила в 1931 і 1933 роках коло 5,000 робітників роботи, і то в тім часі, коли мала добрі зиски.

ЗАДЕРЖИТЬ СВОЇ ІДЕЇ Й ІДЕАЛИ І В БІЛІМ ДОМІ.

НЮ ЙОРК. — Понад 2,000 гостей, професорів, артистів і суспільних діячів, прощали у Валдорф Асторія місіс Френклин Рузвелт зприводу її переходу до Білого Дому у Вашинґтоні. Місіс Рузвелт, дякуючи бесідникам за вислови їх признання, заявила, що це є признання для ідеї, якій вона ввесь час служила. Разом з тим підкреслила, що з тими самими ідеями переходить до Білого Дому і там буде їм далі вірно служити.

СНІГ РАТУЄ РЕЗРОБІТНИХ.

НЮ ЙОРК. — Завдяки снігови 19,134 осіб дістали роботу, а між ними було коло 5,000 безробітних. Чистка міста від снігу коштувала $80,000.

ФЕДЕРАЦІЯ ПРАЦІ ПРОТИ МІСС ПЕРКІНС.

ВАШИНҐТОН. — Нововибраний президент хоче покликати на секретарку праці місс Френсіс Перкінс, комішенерку праці з Олбані. Місс Перкінс відмазується від цеї посади, бо Федерація Праці є мабуть проти неї. Та кажуть, що Рузвелт готов зіґнорувати протест проти неї.

РУЗВЕЛТ ПЕРЕГОВОРЮЄ З МЕК ДОНЕЛДОМ.

ВАШИНҐТОН. — Кажуть, що Рузвелт переговорює від довшого часу прямо з британійським премієром Мек Донелдом у справі полагоди военних довгів. Та це держиться в тайні. Кажуть далі, що Мек Донелд приїде до Вашинґтону як британійський представник, щоби тут на місці полагодити остаточно справу довгів.

ВИСМІВАЮТЬ ПОЛІТИЧНИХ ДІЯЧІВ У КІНАХ.

ОЛБАНІ. — „Ди Найт Мейор", фільма, в якій зображене веселе життя бувшого мейора Вокера, викликала негодування серед многих представників у леґіслятурі. Цими днями буде навіть внесений законопроєкт, який заборонить виставляти по театрах такі фільми, в яких висмівають політичних діячів, видумуючи ріжні неправдиві події та очернюючи характер тих діячів. Кажуть, що це зле впливає на виховання молоді, підкопує суспільну мораль та нищить усяку пошану до політичних провідників, бо більшість провідників це люди чесні, котрі щиро працюють для загального добра.

СМИТ РАДИТЬ НЕ ГОРЯЧКУВАТИСЯ.

ВАШИНҐТОН. — Ал Смитови, редакторови „Ди Ню Автлук", заявили, що здається сенат схоче позивати його журнал за те, що там була поміщена статтє Дейвида Бері, в якій названо сенаторів хабарниками. Смит відповів, що коли він як редактор так дуже не горячиться, то радить і іншим бути дещо холоднішими.

764,000 ОСІБ КОРИСТАЛИ З ДОПОМОГИ В НЮ ЙОРКУ.

НЮ ЙОРК. — З публичної допомоги користали в 1932 р. 764,000 осіб. Це найбільша допомога в цілій історії міста Ню Йорку.

РАДЯТЬ АВСТРІЇ ЗБАНКРОТУВАТИ.

При обговоренню в англійській палаті послів визначення кової позички Австрії посли ствердили факт, що всі дотеперішні міжнародні позички Австрії є пропащими ґрішми. Сама Анґлія викинула даремно яких 15 міліонів долярів. Посли радили більше не давати позички Австрії, бо чим скорше вона збанкротує, тим ліпше.

22. СІЧНЯ В СОЮЗІ УКРАЇНСЬКИХ ПЛАСТУНІВ ЕМІҐРАНТІВ У ПРАЗІ.

Старші пластуни й пластунки празьких курінів Союзу Українських Пластунів Еміґрантів у Празі мали спільні святочні збори в пластовій домівці в Студентському Домі, Після пластового гимну курінний III. Куріня Старших Пластунів ім. О. Вахнянина, інж. Є. Кульчицький, подав доповідь про українську справу й світові події зперед 15 літ, а член Команди СУПЕ, О. Семчишин, говорив про значіння 22. січня для України. Потім промовляв Командант СУПЕ про визвольні змагання України та про заповіти 22. січня в світлі ідеалів Пласту, підкреслюючи вкінці загальний для всіх без винятку обовязок невпинної, запопадливої і солідарної праці для рідного народу всюди — на всіх його просторах — для скоршого його піднесення, для виплекання дійсного живого почуття єдности нації.

Збори закінчилися національним гимном і залишили у всіх учасників гарне враження. Новозаснованому (у Відні) відділови СУПЕ під назвою „Курінь 22. Січня" вислано зі свята привіт. Учасники свята склали на зборах свої датки на Український Дім у Празі для Музею Визвольної Боротьби України.

ТРАҐІЧНИЙ ПОХОРОН.

В Аячіо на Корсиці склалася нещаслива пригода, якої жертвою впали кільканацять осіб. Родина і знайомі небіщика зібралися в мешканні на другому поверсі, щоби його попрощати. Наразі заломилася підлога й всі зібрані разом з домовиною впали надолину. Пожежна сторожа видобула зпід румовища трупи двох старших жінок. 15 осіб тяжко потовклися.

ЖАНДАРМСЬКІ ЗВІРСТВА.

Жандармерія з села Михальча (Буковина) дістала наказ доставити свідка Миколу Моряря Петрового до трибуналу. Вже день перед терміном забрали жандарми Моряря з дому, тримали дві години під коршмою, де пив шеф постерунку, а опісля відставили на постерунок. Чоловік просився, щоби його пустили до дому, бо в нього корова має зійтися з телям, та це так обурило шефа, що він зловив Моряря за горло й став душити. Потім казав закувати його в ланци й кинув під ліжко на голу землю, де держав його 13 годин, доки відставив до суду. Чоловік, перестуджений і з сльозами в очах, прийшов до посла Сербинюка на скаргу. Посол Сербинюк подав цей випадок до відома команді жандармерії й зажадав строгого покарання жандарма. Коли таке виробляють зі свідками, то що роблять з підозрілими?

ЗВІЛЬНЮВАННЯ ВЧИТЕЛІВ УКРАЇНЦІВ У ВАРШАВСЬКІЙ ШКІЛЬНІЙ КУРАТОРІЇ.

У варшавській шкільній окрузі є доволі багато учителів-Українців. Від двох років іде там акція шкільних круґів у тому напрямі, щоби цих учителів проганяти зі служби. Урядово це зветься „переносити в нечинний стан". Минулого року одного вчителя Українця взяли там у такі кліщі, що він, нещасний, застрілився з розпуки (Понко). Цього року звільнили з посад цілу низку вчителів-Українців, з походження Галичан і Волиняків.

ХАРАКТЕРИСТИЧНИЙ ПОДІЛ СУБВЕНЦІЙ.

Краєвий Виділ в Ужгороді розділив на засіданні 22 грудня м. р. поміж ріжні установи й особи субвенції, разом в сумі більше ніж один міліон чеських корон. Варто підкреслити, що виявив він при цьому куди більшу щедрість для москвофільських інституцій, ніж для народовецьких. Ось кілька зразків: „Общество ім. Духновича" — 50,000 ч. к.; „Просвіта" — 30,000 ч. к.; „Учительське Товариство" 10,000, а Народовецьке Учительське Товариство — 2,000 (!); „Карпоторускій Театр 5,000, ще й до того асиґновано 4,500 для приїзду російського театру з Праги, тоді, коли Український Театр дістав усього 4,500 ч. к. У такому більш-менш відношенні роздано підмоги також іншим культурно-освітнім і гуманітарним установам, причому, очевидно, не поминено й Чехів, Жидів та Мадярів. І так нпр. мадярський театр дістав аж 13 тисяч підмоги!

ВІДЗНАЧЕННЯ В КОМПЕТИЦІЇ ВЗІРЦЕВИХ ГРОМАД.

Д-р В. Блек, директор кольонізаційного й рільничого відділу Канадійських Національних Залізниць, проголосив вислід компетиції взірцевих громад, замешканих европейськими поселенцями.

В Алберті відзначено другою нагородою муніципал Либерті, замешкалий Українцями, Німцями і Скандинавцями. Українсько-румунський муніципал Ікл дістав третю нагороду; муніципал Пайнс, де живють переважно Українці, дістав четверту нарогоду.

В Саскачевані першу нагороду одержав чисто український муніципал, Редбері.

Це третій з черги попис взірцевих громад.

З ГОЛОДУ ДО ВЯЗНИЦІ.

На поліційну станицю в Кремянці зголосилася служниця Ева Тимчишин і заявила, що викинула з ваґону 2-тижневу дитину. Поліційне дохоження ствердило, що то неправда. Дівчина була від довшого часу без праці й призналася до видуманого злочину, щоби провести зиму у вязниці.

2,200 ІНЖИНІРІВ БЕЗ ПРАЦІ.

В Польщі жиють коло 10,000 інжинірів, з того шість і пів тисячі зорганізованих у 30 професіональних товариствах. Наслідком загальної господарської кризи 2,200 інжинірів не мають ніяких зарібків. До цієї величезної цифри, що дає 39 процентів усіх інжинірів, треба додати елемент незорґанізований, серед якого безробіття найбільше.

І ТАК ЗАРОБЛЯЮТЬ У ЧАСАХ КРІЗИ!

Рабін у Рівнім у типовому вбранні й з гарно закрученими пейсами ходить від ресторану до ресторану, пе, закусує свинячими ласощами, танцює й взагалі добре бавиться. Розбавленому рабінови місцеві Жиди складають значну суму грошей, щоб він не компромітував їх і виїхав з Рівного. Мабуть цей рабін матиме непоганий заробіток на крізу.

ВБИВНИКИ СВЯЩЕНИКА.

В Познані арештували двох убивників польського священика-катехита, Жигмонта Масловського. Це 24-літній Бр. Беднарчик, фаховий злодій, родом із Ченстохови, вже кілька разів караний тюрмою, та 27-літній Ян Ґрелька, вломник, родом зі Сьроди, 13 разів караний, котрий щойно 20 грудня м. р. вийшов з тюрми. Вбили вони священика задля грабежі. 1 січня три бандити на шляху з Нового Міста до Сольця виконали грабіжницький напад і одному подорожньому забрали готівку. Є докази, що й у цьому нападі брали участь Беднарчик і Ґрелька.

І ТАМ СЕКТАНТИ.

На Закарпатті шириться між нашим селянством нова апокаліптична секта під назвою „Вибрані від Бога". Сектанти переконані, що світова війна була рішаючою боротьбою між Богом і сатаною і що в році 1933 настане нова війна й кінець світа. Доктрина нової секти походить з Америки.

ГОРДІСТЬ БЕРЛІНА.

Гордістю Берліна є асфальтовані вулиці, яких місто має 6.5 міл. квадратових метрів. Ці вулиці ясніли чистотою; були мов дзеркало. Але сьогодні вони є нещастям Берліна. В дощеві дні авта ховзаються по цих гладоньких вулицях і розбиваються. Оце на днях запізвав один автомобіліст управу міста за шкоди, які він потерпів через катастрофу авта, спричинену гладкістю дороги. Суд став по стороні автомобіліста. І тепер Берлін у клопотах. Перебудова вулиць тревалаб шість літ і коштувалаб 18 міл. марок. Тому рішено посипати вулиці піском і заливати відповідною течю. Сяк чи так, а гордість Берліна скінчиться.

ПОЛІЦІЯ ВІДШУКАЛА ДУШОГУБІВ.

Канадійській державній поліції з Едмонтону вдалося віднайти вбийників богатого фармера Парсіла, якого в осени замордовано на албертійській фармі в Менвіл. Перед зорким оком поліції не вкрилися вбийники навіть у полудневім стейті Злучених Держав, Тенессі, куди вони втікли по доконанім злочині. Вбийниками є 21-літній син В. Меклін і 55-літній батько, К. Меклін, котрі в той час були на молоченню в тій околиці.

САМОСУД.

У Турівці, пов. Скалат, хтось обікрав кооперативу. Місцева громадська рада арештувала трох хлопців під замітом крадежі й замкнула до громадського арешту. Тимчасом у ночі кілька господарів виломили двері і так тяжко побили арештованих, що треба було відставити їх до шпиталю.

ПОВСТАННЯ НА СИБІРІ РОЗРОСТАЄТЬСЯ

ПРОТИ ПОВСТАНЦІВ БОЛЬШЕВИКИ ПІСЛАЛИ АРМІЮ БЛЮХЕРА.

БЕРЛІН (Німеччина). — Нові відомости з Сибіру та Далекого Сходу підтверджують відомости про селянське повстання на Сибірі. В красноярському та канському повіті появилися великі відділи повстанців до яких пристали також частини місцевих військових залог з червоноармійців. Сибірська залізниця в багатьох місцях зруйнована. Повстанці наблизилися до великого промислового міста Кузнецьк, у якому большевики змобілізували всіх робочих комуністів і післали їх на протиповстанський фронт в поміч червоній армії. Фронт цей тепер знаходиться 20 верств від міста.

В іншому районі , а саме на стації Барабінська повстанці висадили в повітря залізничі тори, перетяли всі телеґрафічні та телефонічні дроти й зруйнували водотягову башту. На багатьох пристанях ріки Об повстанці захопили в свої руки харчові запаси, які влада приготовила до вивозу з Сибіру. Ввесь східній Сибір і Забайкалля оголошено на военному стані. Проти повстанців післано війська під командою бувшого головнокомандуючого радянськими військами на Далекому Сході, Блюхера. З Іркутська проти повстанців також післано значні сили червоної армії. Сутички з повстанцями, а місцями й криваві бої все вибухають то в однім місці, то в другім.

ҐІТЛЄР ПРОТИ СВОБОДИ ПРЕСИ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Кацлєр Ґітлєр мав розмови з редакторами великих берлінських ґазет. Він заявив редакторам, що уряд буде конфіскувати кожду ґазету, яка буде критикувати діяльність членів уряду й особисто нападати на них. Він каже, що тепер при уряді всі нові люди, яким треба дати час показати свою працю і її наслідки, а не критикувати їх згори.

Взагалі Ґітлєр заявив, що він буде таксамо поводиться супроти всієї преси, як супроти його преси поводились попередні уряди, коли конфіскували її й припиняли на якийсь час видання націонал-соціялістичних ґазет.

БАВАРІЯ ПРОТИ ҐІТЛЄРА.

МІНХЕН (Баварія). — В баварських політичних та урядових колах панують настрої проти політики Ґітлєра в справі сцентралізування уряду. Особливо гостро критикують тут поведення Ґітлєра з Прусією, де пруський автономний уряд Ґітлєр змінив на уряд, поставлений спеціяльним федеральним комісарем.

Баварці кажуть, що вони ніколи не погодяться й не допустять обмеження автономних прав баварської републики.

ҐЕНЕРАЛ ФОН ЗЕКТ ПРОТИ АРМІЇ ЛІҐИ НАЦІЙ.

БЕРЛІН (Німеччина). — В місячнику „Берлінер Монатсгефте" виступив з більшою статтею бувший головнокомандуючий німецької републиканської армії, ґенерал фон Зект. У своїй статті він гостро критикує проєкт Ліґи Націй створити при ній міжнародню армію. Він каже, що така армія не буде мати ідеї, за яку вона билисяб, але буде складатись із звичайних нанятих професіоналістів, які за платню готові вбивати, кого їм накажуть.

Ця армія не буде мати ніякого, ні ідейного ні патріотичного почуття, бо вона буде боронити інтереси інтернаціоналізму, а члени армії не однаково будуть ставитися до своїх обовязків. Наприклад, колиб такій армії довелося виступити проти Польщі, щоб вона виконала свої зобовязання супроти Німеччини, то Французи в армії Ліґи не билиб Поляків; а зате, колиб їм довелося виступити проти Німців, то тоді вони показалиб себе. Таксамо й американські жовніри армії Ліґи Націй інакше билисяб проти Японії, щоб примусити її скоритися постановам Ліґи Націй, а інакше билисяб проти Китаю, щоб примусити його виконати постанови Ліґи Націй в користь Японії й т. д.

Нарешті ґенерал каже, що як довго істнує людство й окремі держави, так довго буде істнувати здоровий національно-державний еґоїзм і не переведуться міждержавні війни.

ПІЛСУДСЬКИЙ ПІДПИРАТИМЕ ПАДЕРЕВСЬКОГО.

ВАРШАВА (Польща). — Хоч Пілсудський не дуже любить Падеревського й не охотно піде на обмеження своєї фактичної диктатури, він усетаки згодиться на кандидатуру Падеревського на становище президента републики. Поляки вважають дуже важним мати на цьому становищу Падеревського вразі укріплення в Німеччині Ґітлєра й можливости конфлікту Німеччини з Польщею.

Поляки вважають, що популярність Падеревського за кордоном, а особливо в анґльо-саксонськім світі, багато поможе Польщі.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницю:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Тел. „Свободи": Montgomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1888.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ДОБРИЙ ПОЧАТОК

З днем 4 березня засяде в Білім Домі новий президент, Френклин Рузвелт. Разом з ним прийде до влади нова адміністрація — демократична.

У таких хвилях, коли міняються влади, коли одна партія заміняє другу, найбільше уваги присвячують звичайно не так виконанню програми нової партії, як тому, як розділити сотки нових джабів.

Та під теперішню пору край переживає велику кризу, тож прямо неможливо йти давнім шляхом. Значить, коли річ про джаби, то, очевидно, вони й тепер є твердим оріхом до розгризення. Та новообраний президент, чи там його найближчі дорадники намагаються це поставити в тіни, а на перше місце видвигнути такі справи, які відносяться до десятків міліонів потерпівших через безробіття і кризу.

Так треба глядіти і на намір Рузвелта скликати ґоверnorів усіх стейтів на наради до Вашингтону, зараз, як тільки він обійме владу. Нововибраний президент сам був ґовернором і скликував теж уже нераз наради ґовернорів, щоби порозумітися в ріжних важних справах, спільних ріжним стейтам. Він добре обзнакомлений з тертями, які заходять між стейтами і федеральним урядом. Він теж знає, що його власний нюйорський стейт, це він був ґовернором, не може собі дати ніяк ради з ратуванням безробітних і потребує федеральної допомоги, противно якої є республиканська адміністрація, що ще при владі. Він є теж добре обзнакомлений з фермерським питанням і нераз ставав в обороні „забутої людини". Тому, коли він тепер скликує ґоверноров на наради, то певно виступить з якимсь конкретним пляном ратунку фармерів.

Ота спроба скликати наради на самім початку свого урядування вказує, що Рузвелт готов взятися до негайної практичної розвязки тих питань, що заважують на депресії.

Конґрес є нездібний до роботи. Обидві партії признають, що не годні в теперішнім конґресі нічого путнього ухвалити, бо одна партія не уступає другій. Сесія скінчиться, а край стоятиме далі без виглядів на краще. Одиноку зміну може тепер внести тільки нововибраний президент, коли виступить з проґрамою ліквідації кризи і викаже рішучість ту проґраму перевести. Якби і це Америку заведо, то цілковита економічна катастрофа неминуча. Рузвелт здає собі мабуть з того справу, тому саме скликує оті наради ґовернорів.

В. Ромен.

ЯК ГОСПОДАРЮЮТЬ БАРОНИ В НІМЕЧЧИНІ

(Допис з Берліна)

Вже минуло пів року від того дня, коли до влади в Німеччині прийшла кляса великих землевласників та капіталістів тяжкої індустрії, що обеднані в так званому „клюбі панів". Щоб розбити й підірвати силу німецької републики та її демократичний устрій, барони з клюбу панів усі засоби вважали за добрі. Та вони підпирали фінансово Гітлера з його „національ-соціялістами", то ще раніше сприятливо ставилися до тих, що на вулицях німецьких міст убивали визначних політичних діячів Німеччини, за те тільки, що ці діячі бачили конечну потребу знайти шлях до порозуміння з державами переможної Антанти. Так убито 1921 р. Ерцберґера, 1922 р. убито Вальтера Ратенава, славного політичного письменника й філософа. Ратенавови завдячує Німеччина бездоганну організацію постачання війська й цивільного населення в часі світової війни. Але й цього чоловіка, міністра закордонних справ републиканської Німеччини, убито, як „зрадника"...

Нарешті для „клюбу панів" прийшов пожаданий час в літі 1932 року, коли до найвищого ступня дійшло розбиття політичних сил у Німеччині. Владу взяв був у свої руки фон Папен, кандидат „клюбу панів". Але Папен панував до листопада. Сам Гінденбург побачив, що з Папеном ніяка партія не хоче говорити; навіть Гітлер від нього відвернувся. Папен зменшив допомогу німецьким безробітним, а їх є в Німеччині аж 6 міліонів. Папен проголосив боротьбу проти „большевизму в культурі", але крім заборони німецьким паням і дівчатам звлятися в публичних місцях в костюмах до купання, далі боротьба не пішла. Папен за короткий час так увірився всім німецьким партіям, окрім німецьких націоналістів (прихильників цісаря Вільгельма), що нарешті мусів передати владу ґенералови Шляйхерови.

Шляйхер має в Німеччині славу „соціяльного ґенерала". Він проголошує, що в Німеччині має панувати **мир і порядок**, а щоб Німці любили свою державу, він вважає, що треба забезпечити життя робітних мас перед голодом і безробіттям. Окрім того Шляйхер заявив, що не хоче зміняти конституції німецької демократичної републики.

Недовго стояв Шляйхер при владі, бо проти нього повела наступ обеднаним фронтом уся німецька чорна сотня. Але треба знати й нам, Українцям, чому так узброїлася „чорна сотня", оті графи, князі, принці й барони проти „соціяльного ґенерала". Виявляється, що Шляйхер зробив неабиякий „злочин": він дав німецькій католицькій партії деякі документи в руки. А це є документи про те, як німецькі великі землевласники, що кричать — „держава над усе", — використали гроші цієї держави для своїх **клясових і особистих інтересів.**

Ще кабінет католицького міністра Брінінґа 1930 р. дав для допомоги хліборобству в Східній Прусії коло 250 міліонів марок. Як же переведено цю „санацію"? Дуже просто: **німецькі великі землевласники використали державну допомогу для збогачення самих себе.** Вони „санували" цілком нерентовні фільварки. Не платили податків, вказуючи на свою „бідність" і задовженість, але відновили давнє розкішне життя, з полюванням, балями, марнотратством. Деякі з них покупили собі нові маєтки. Так вони розуміють свій „патріотизм". Зате менші й дрібні господарства не дістали нічого з державної допомоги й стоять тепер перед ліцитацією.

Діставши від німецької републики великі капітали, як допомогу, барони з „клюбу панів" солідарно з усієї сили нападають на демократичний устрій цієї держави.

Навіть друга жінка бувшого цісаря Вільгельма — Герміна — не соромилась брати гроші для „санування" своїх маєтків від німецької „жидівської републики" (Юденрепублік). Так „барони" призирливо називають німецьку републику. В цю аферу замотання міліонів державних грошей заплутався неоден пан з голосним аристократичним іменем: принц Шенбурґ-Вальденбурґ, графи Кайзерлінґ-Застерґаєн, пан Ольденбурґ-Янушав, особистий приятель президента Гінденбурґа, й багато інших. Також принци з дому Гогенцолерн вмочили свої цісарські й королівські пальці в цю „санацію".

Можна зрозуміти обурення цілої демократичної Німеччини проти такого обдирання німецької держави німецькими патентованими „патріотами". Можемо зрозуміти також, чому саме ці „патріоти" повели скажену атаку проти Шляйхера, який не схотів терпіти шахрайства державними грішми. Пан Ольденбурґ-Янушав уже давно домагається розвязання німецького парляменту й заведення диктатури. **Бо при диктатурі про шахрайства баронів і принців ніхто не посміє писати.** Таксамо, як ніхто не сміє навіть писнути при диктатурі Сталіна про шахрайства й злодійства комуністичних баронів Росії.

Зрозуміло також, чому „клюб панів" і німецькі націоналісти та „гітлерівці" тепер порозумілися й Гітлер став з баронами правити Німеччиною. Спільними силами вони хотять погасити скандал і нарешті зробити кінець отій зненавидженій „жидівській републиці", усунувши з дороги ґенерала Шляйхера.

Отакі скандали й шахрайства діються в одній з найкультурніших держав Европи. І думаєш собі: що булоб у нас на Україні, колиб наші „барони", з п. Скоропадським на чолі, дісталися знову до влади. Ото показалиб „патріотизм"! Вже раз мусіла Україна цих „хліборобів патріотів" вигнати зі зброєю в руках у 1918 році. Але вони хотять іще раз попанувати над українським народом. Тому ведуть пропаганду в світі за свою „дідичну монархію", себто за державу московських та польських капіталістів і баронів (шляхти) на Україні.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

ЗАГАЛЬНЕ РЕКЕТІРСТВО.

Не минає тепер дня, щоби газети не принесли новинки про рекетірство. Виходить воно на яв ріжними способами й при ріжних нагодах.

У Ню Йорку зловлено шайку обманців, що робили великі гроші при помочи так званої „полиси рекет".

У Ню Йорку теж іде тепер широка дискусія за рекетірство гаражове: „ракетері" заставляють власників гаражів приступати до рекетірської організації, що вдає з себе юнію для охорони власників гаражів.

„Рекетірство" перейшло навіть у добродійні інституції, і деякі з них мають дуже негарні процеси в судах.

У Ню Йорку тепер іде загальний крик за якусь акцію громадянства, котра могла би покласти кінець рекетірству. Провідники громадянських організацій уже починають відчувати, що вже настав слушний час здержати ріжні рекетірства. Як не зробиться щоього негайно, то незадово може вже бути запізно: недуга може розсіти суспільний устрій краю.

МОСКОВСЬКІ УСПІХИ.

Російський большевицький самодержець Сталін каже, що пятилітка повелася на 93.7 процентів, себто вона майже вдалася сто-процентово.

Одна американська газета зробила про це таку заввагу: Певно. І найтупіший ученик у клясі мав би також гарну ноту за свої домашні праці, якби так він самий мав оцінювати, яка нота належиться йому за його працю.

—o—

ДОПОМОГА.

У газетах появилась новинка: У Гарвичпорті, в стейті Месечусетс, випав чоловік з корабля. Кинули йому на ратунок „лайф прізервер", себто перстень для ратування потопаючих. Кинули йому так, що цей ударив його в голову так сильно, що він аж стратив притомність.

Неодному читачеви цеї новинки нагадались заходи американських урядів щодо допомоги жертвам безробіття й кризи.

І БОГАЧІ МАЮТЬ СВОЇ КЛОПОТИ...

Приміром, як кажуть його особисті „поблиситі мен", маєток Джана Д. Ракефелера через кризу зменшився з 500 міліонів долярів на 150 міліонів долярів.

Як каже одна дітройтська газета, ще старий готов зажуритися зі страху, що йому на старість не лишиться більше як сто міліонів долярів.

НЕ ЛИШ У НІМЕЧЧИНІ.

Фредерик Берчел, кореспондент „Ню Йорк Таймса", заобсервував, що німецькі націоналні соціялісти душать безпощадно своїх політичних противників, а рівночасно заклинкують усю німецьку націю до співпраці і єдности.

Цікаво було би знати, чи багато Німців бачать це противенство.

ЖНИВА НІМЕЦЬКОЇ ПАРТІЙНОЇ БОРОТЬБИ.

Політичну боротьбу в Німеччині вже можна виясновати статистикою жертв.

Від 1 січня до 7 лютого б. р. загинули в Німеччині в політичних боротьбах не менше як 35 осіб. Є між убитими: комуністи, соціялісти, націоналні соціялісти. Є й поліція.

Завзяття та безпощадність у поборюванню політичних противників є чимось новим у Німеччині. Колись Німеччина славилася законом і порядком.

Дух часу.

— Якщо ви мені не заплатите, я подам вас до суду, нехай суддя рішає.

— Щож, попробуйте! Може бути, що він заплатить.

Коломан Міксат.

БЛИСКУЧІ СЛІДИ

Я одержав твій лист, у якому пишеш, що ти радо — як пишеш — перенісся до вогнища літературного світа та кинув би спокійний затишок. Також твоя жінка готова виїхати з тобою. Куди? Слідом за твоєю славою, правда?

Не знаю, що на те сказати. Найкраще буде, як напишу передмову в формі оповідання.

Чи пригадуєш собі той корч ліщини, що ми під ним часто лежали й мріяли? Може пригадуєш собі той день, як то дощ загнав нас до хати польового? То була злива! Здавалося, що хмари лише на те спливають на землю, щоб уступити з дороги проміням сонця, які вмить висушували все. Міліярди зеренець піску вилискувалися та блестіли. Чого ми в тім піску не знаходили! Стебла соломи, ніжки хрущів, шкаралущі, потоптане листя. Та все те нищиться і зникає без сліду й лише зеренця піску лишалися — вічно.

Як ми вийшли з хати та хотіли вернутися до нашого корча, побачив я на мягкій землі свіжі сліди чиїхсь ніг.

— Хтось тут був недавно — сказав я, приглядаючися пильно слідам.

— Так — відповів ти — і то напевно жінка, бо сліди дуже малі. Я заложи сяб, що то жіноча нога.

— Е, говори! Щож то за жінка моглаб тут зайти?

— Сліди такі маленькі, а такі характеристичні, що на їх основі можна би відтворити черевички. Я шию даю: то була гарна ніжка!

Дрізд посвиствував весело в саді, потічок шепотів по камінцях, та ми завзято розглядали ті гарні сліди, в яких пісок вилискувався лілієво.

Так, так, то була жінка. З малих відтисків тяжко уявити собі ногу.

На вакаціях, які ти провів у моїх батьків, нам обом було по сімнацять літ. Щасливі часи! Як то шептало нам щось до вуха про ріжні романтичні пригоди, як ґоріли нам лиця й очі — груди розширювались, серця вдаряли сильно і ми мохіть ішли за загадочними слідами все дальше й дальше, в напрямі ліса.

Де зачиналася трава, там стебла трави вказували нам виразно дорогу. Пригнутими й поломаними стебельцями спливали капелинки води, з одного на одне, й гойдалися вперто, начеб хотіли з кожної соломки випити пил і запах, що був лишився з її ніжок.

— Ходімо за нею!

— Хто то міг бути? Колиб так знати!

Уява рисувала нам образ її личка, волосся, форм, рухів і усміхів. Листя дерев шелестіло щось, та ми не могли його зрозуміти.

Оксамитною левадою перебігла вивірка, а її пушистий хвіст, вдаряючи об землю, позатер нам сліди на доволі великому просторі. Що то така огидлива вивірка не зважає на ніщо в світі!

Тебе це розсердило, ти не хотів дальше йти, тому ти завернувся. Дзвін, що оповіщував полудне, взивав нас домів на обід. Одначе я геть задурманився тими слідами, віднайшов їх знову та поспішив за ними.

Нараз із лівого боку почувся сріблистий сміх. Та я не оглянувся; що це мене обходило? Сліди скручували вправо; тепер мене ніщо більше не цікавило.

— Гоп! гоп! — кликнув хтось за мною.

То з гущі вирінули священикові дочки в пімнятих і змочених суконках. Старша несла на плечах молодшу, а що держала в руках кошичок. Із загорнутими личками виглядали як пара телятох.

— Чого ви тут шукаєте? — спитав я, підходячи до них нерадо.

— Ми збирали мамі ожини. Дивіть, скільки ми назбирали.

— Бачу, а чи я не дістав би теж трохи?

— Чому ні, дістанете... коли зловите птаха.

— А ви, збиточниці! Якже птаха можна зловити, нэче мяч.

Ева, старша, відвернула нерадо голову, образилася. Молодша, Берта, не взяла собі так дуже до серця моїх слів.

— Ми дуже хотіли би мати птаха. Дивіть, скільки їх тут усюди. Маємо вже для нього клітку й зелену, глиняну посудинку на воду. На клітці є вежечка, ага — я булаб забула! — маємо також сімя для нього.

— Ну, добре. А якогож ви хочете птаха?

— Ось такого... подивіться, там летить... а тепер сів на смереці!

Я схопив камінь і поцілив макольондру. Справді не осталось їй навіть стільки часу, щоби списати завіщання: впала з дерева на землю.

— Чи треба більше? — спитав я з лицарською гордістю.

Та вони не слухали мене, а побігли до птаха та розплакалися над його такою несподіваною смертю.

Висипали з кошика ожини на траву, що подобали на чорну могилку й наряджувалися, це поховати птаха.

Кінцем Евиної парасольки викопали під деревом ямку, в якій мав спочати вбитий. Берта дійсно гляділа на мене наче на вбивника, одначе підбігла до мене та сказала лагідно: Вашого, бачите, що ви зробили? Таж я хотіла живого птаха.

Прихилилася до мене; я глянув на неї і побачив, що вона з її ясними очима чарівно гарна. Колиб вона була моєю жінкою, я ніколи не позволив би їй митися, щоби її личко так все було замурзане ожинами, колиб я не обцілував довкола її рожевих усточок.

Одначе сліди, сліди! Я мало що не забув їх.

— Ну, діти, поховайте мені птаха, бо я мушу йти.

— Не йдіть, — просила Ева — лишіться тут, прошу вас, бо я так боюся... дуже боюся...

— Таж ви досі не боялися.

— Так, передше, одначе... тепер мені булоб так приємно, коли би ви йшли з нами. Я дрижу вся. Коли хочете, дамо вам також ожин.

— Не хочу, вони квасні. Та я дам вам добру раду. Підіть оцею стежкою вниз; туди ближче. Там удолині коло горбка стрінете мого товариша. Він вас підпровадить додому, коли боїтеся. Та чого ви боїтеся?

— Чого? — сказала гарна дівчина й похнюпила очі. — Може цього трупа.

— О, о, — засміявся я — неживого птаха! — і пішов дальше за слідами.

Та я все ще чув погляд сумної дівчини. Мені здавалося, що мені по спині лазять мурашки.

Я ще раз обернувся та кликнув голосно:

— Ево, Ево, бувай здорова, дорогенька Ево!

Вона все ще гляділа за мною, а коли Берта вклякла, похилившись над пташачим гробиком, підняла білу хустинку, що нею була прикрила неживого пташка, та маяла нею до мене, щоби я вернувся.

Я пристанув нерішучо. Як солодко кликала вона мене до себе. Чи мав я йти? Ні, ні, я мусів знайти мою русалку.

По другім боці ліса сліди в глинистій землі були виразніші. Тепер я міг іти певно дальше. Запах ялівцю одурманював мене, я не чув ні голоду ні змучення.

Засапаний передирався я крізь кущі й терня, полянками й гущавинами часто зашпотувався на гущі ожин. Сліди йшли то просто то викрутасами. Я не знав уже де я; збився з дороги, лише не згубив слідів.

Вони вели й вели мене вірно, аж вкінці знайшовся я під смерекою біля пташачої могилки: Мухи та хрущики літали, сумно бреніли довкола маленького горбочка. Вгорі на шпилі смереки глумливо посвистував дрізд.

Ага! Отже покинена Ева то була моя русалка?

Холодний вітер завивав між деревами, тріщав у галузню з землі піднімалися гнітучі мряки, лісові лелії похилялися сумно, надімною на небі було щось жахливо-величного, а пташина мова наче глядла на мене стільки очима, скільки зеренець піску було в ній.

Смертельний жах пройняв мене.

— Ево, Берто! — кликав я за цими любими дітьми. Тепер я радо втік би до них.

Та де то вони могли вже бути тепер?

Я сходив із горбка та глянув на село. Там у долині йшли ви всі троє. Я пізнав тебе. Ти ніс змучену Берту на руках. Твоя жінка, себто тодіще лише маленька Ева, йшла скорою ходою з тобою та вимахувала кошиком з ожинами.

* * *

Щож іще маю до того сказати? Остав у спокою блискучі сліди, що нас вивели з хати польового, й не видавай ніколи своїх поезій власним коштом. Лісові цвіти, кохання та слова приходять, цвитуть і гинуть самі.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ВІДПОВІДЬ КРИТИКАМ.

I.

Моя стаття „Церква і ми" викликала неабиякий відгук. Відгук, якого я найменше сподівався, бо замісць наукової дискусії, в більшости посипались образливі напади.

Наші „премудрі" Панаси бояться, що нічого не зрозуміли, що стаття повна чужих слів і виразів, які вони називають „засмічуванням нашої прекрасної мови". Пан Петренко навіть твердить, що стаття є отруєю для нації, хоч сам признається, що її ні в зуб не розуміє.

Що на це відповідати? Якби наші „премудрі" Панаси поглянули хоч в одну якусь наукову працю в чужій мові, то переконалисяб, що чужі наукові твори також переповнені подібними науковими виразами. Переповнені не для попису, тільки з конечности. Бо ці назви й вирази уявляють собою певні наукові поняття й системи, створені людьми, що застановляються над ріжними науковими питаннями. Переконалисяб, що назви „атеїзм, раціоналізм, матеріялізм, скептицизм, цинізм, нігілізм" і т. д. є в англійських, німецьких, польських, російських і інших наукових творах, і що ці слова, мимо свого грецького чи латинського походження — так вросли в кожду культурну мову, що Англієць, Американець, Німець, Француз, Італієць і т. д. — уважає їх в цілости своїми.

Само собою, треба писати якнайбільше приступно. Однак бувають річи, які без відповідної підготовки важко зрозуміти. На цеж є школи й довгі літа студій! Щоби якесь важне питання можна було приступно розяснити, треба було би розтягати допис і в цім випадку треба би було розтягнути що найменше до кількох томів. „Атеїзм", „цинізм", „раціоналізм" „нігілізм" і т. д. — це назви, які уявляють собою певні духові настрої, тенденції і т. д. Кождий настрій розроблений ріжними фільософами і втілений в десятки томів наукових праць.

Ось на наших очах повстає ціла наукова система так зв. „технократія". Назва ця теж зложена з двох грецьких слів, це є технос і кратео, себто наука й паную. Але якось ні Герст ні інші Американці не накидаються на тих, що назву створили, хоч властиво найбільше винні в цьому самі „хрестителі", а не ті, що цю назву відтак повторяють. Цікаво булоб почути, яку назву, відповідаючу технократії, знайшли би пп. Петренко, Баранюк і інші, щоби вона була всім зрозуміла, а рівночасно означала якраз те, що інші називають технократією. Чому згадані панове, замісць лютитися, коли чогось не розуміють, не взяли словаря чи енциклопедії (вибачте!) і не попробували „чудернацької" мови переложити на „сільську", приступну? Тоді скористали би читачі, я і шановні „критики" бо „добра каша булаб доброю і для Панаса".

Певно, що дехто не буде думати про такі трудні справи, які вимагають нових „чужих" слів, але ті, що хочуть бачити Україну бути культурною нацією, а головно ті, що хочуть сповняти наші державницькі ідеї, мусять також підходити глибше до суспільних питань. Попри тих читачів, які не хочуть застановлятися над такими трудними питаннями, є ще читачі, які хочуть ними займатися, а ті завдадуть собі труду присвоїти собі нові поняття, які інші народи признали потрібними для всіх, що про ті справи хочуть думати.

II.

В 14. ч. „Свободи" появилася поважніша критика на мою статтю, підписана „Священик".

Цей критик каже, що я „нефортунно помішав релігію і віру в одно і з того цілком природно не міг витягнути висліду, якого собі бажав".

Коли я помішав, то „священик" повинен був ті два поняття розлучити. Правдою є, що назва релігії походить від латинського слова релігаре, — це значить вязати. Але хіба віра в одні вищі поняття не вяже людей в одну громаду?

Каже також „Священик", що не треба мішати релігії з народністю. Я сам не мішаю, але їх у деяких випадках мішає життя. На примір жидівська релігія і національність тісно звязані з собою, католицизм в Ірляндії змішався з ірляндською народністю, „наша православна віра" в козацьких часах означала також національність; в противнім випадку, колиб вона мала була виключно релігійний підклад, то козаки не входили би були в ніякі союзи з Туреччиною проти... православної Москви. Але те змішання буває лиш у деяких випадках. Назагал релігійні почування, мимо деякої подібности — ріжняться від національних почувань. Всетаки національні почування повинні бути в тіснім звязку з релігійними почуваннями і в них черпати животворну силу. Бо з атеїзму (вибачте!) — через цілий ланцюх духових настроїв одиниця і нація все докочується до нового нігілізму, це є до власного заперечення.

Я також не говорив, що релігія належить лише до одної нації. Навпаки, я сказав, що „релігійний інстинкт є вроджений усім народам, тільки форма (церква, обряд) — в яку він виливається, є твором людей".

Шановний критик говорить також, що „невластиво здефініовано ознаки релігії і нації". Релігію я означив як синтезу, себто своєрідну сполуку моралі і віри у друге життя. Коли ми приглянемося християнській, жидівській, магометанській, буддійській і іншим релігіям чи вірам (між тими двома поняттями я не знаходжу ріжниці) — то побачимо, що всі вони є сполукою моралі і віри у друге життя. Вони ріжняться тільки щодо форми цього другого життя і щодо засад моралі, якими це друге життя можна осягнути.

Моя стаття мала за завдання підійти з наукового боку до тої ролі, яку відграє церква при будові держави, наклеймувати з одного боку роботу світського проводу, який у більшости розвалював церкву засадничо, а з другого роботу тих владик, які відгороджують церкву від національних завдань. Я хотів також підчеркнути, що нинішні молоді покоління в краю не є атеїстичні і що священики-патріоти на релігійність молодих поколінь можуть вповні числити.

Каже „Священик", що Амераканці полишили церкву на боці. Уважаю це помилкою. Всім відомо, що основи під американську державу поклала церква. Очевидно, не церква-будинок, тільки церковні організації людей. В американській пресі можна нині багато подибати про релігійні справи, а навіть друкуються цілі церковні промови. Американська суспільність не полишила церкви на боці, тільки заняла супроти неї виразно-прихильне становище. Бо церква є не тільки для священиків, але ще в більшій мірі для світських людей. Тому ми мусимо пильно слідити не тільки за тим, як відноситься духовенство до загалу, але також, як відноситься загал до духовенства і церкви. Коли ми хочемо збільшувати число добрих священиків, то мусимо добрим священикам давати моральну піддержку.

Шановний критик каже, що я не витягнув корисного висліду. Я повторю мій вислід: „Завданням національного проводу буде віднайти тісний звязок з церквою, обтрясти її зі сміття, доповнити релігію вищу національним еросом, змити з психіки нації багно матеріялізму і при підмозі церкви двигнути нашу націю назустріч високом ідеям".

Коли цей висновок хибний, — „Священик" повинен був подати кращий.

Е. Ляхович.

УКРАЇНЦІ ЗІ СТЕЙТУ НЮ ДЖЕРЗИ ДО ПРОТИПОЛЬСЬКОГО ПРОТЕСТУ

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕМОКРАТИЧНИЙ КЛЮБ В ДЖЕРЗИ СІТИ рішив на місячних зборах членів запросити ВІДПОРУЧНИКІВ УКРАЇНСЬКИХ ТОВАРИСТВ, БРАТСТВ, СЕСТРИЦТВ І КЛЮБІВ У СТЕЙТІ НЮ ДЖЕРЗИ НА

НАРАДИ

В СПРАВІ ВЛАШТОВАННЯ ПРОТИПОЛЬСЬКОГО ПРОТЕСТАЦІЙНОГО СТЕЙТОВОГО ВІЧА

— Наради відбудуться —

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 12-ГО ЛЮТОГО (FEBR.) 1933 РОКУ

в годині 3-тій пополудні

В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ ДОМІ,

181-183 FLEET STREET, near Summit Ave., JERSEY CITY, N. J.

ЗА УКР. ДЕМОКРАТ. КЛЮБ В ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ.:

Марцель Вагнер, предсідатель. Володимир Тих, секретар.

ПОЗІР! УКРАЇНЦІ З АЛЕНТАВН, ПА., І ОКОЛИЦІ! ПОЗІР!

СОЮЗ УКРАЇНОК, ВІД. 40 В АЛЕНТАВН, ПА., УРЯДЖУЄ СВЯТО ДЕВЯТОЇ РІЧНИЦІ

ОЛЬГИ БАСАРАБОВОЇ

закатованої Ляхами у львівській тюрмі, получене з

КОНЦЕРТОМ

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 12-ГО ЛЮТОГО (FEBR.) 1933 РОКУ

В УКРАЇНСЬКІЙ ГАЛИ, 803 NORTH FRONT ST., ALLENTOWN, PA.

Того дня по Службі Божій в год. 12-тій в Укр. Правосл. Церкві Преч. Діви Марії відправиться ПАНАХИДА за душу бл. п. Ольги Басараб.

Концерт розпічнеться точно в годині 7-мій ввечір.

В концертову програму входять: Хор ім. Лисенка і жіночий Хор Союза Українок та соля сопранові, дуети і деклямації, під діриґентурою уч. Дан. Стецика, а супровід пяна обійме панна Анна Сокальська.

1. СВЯТОЧНИЙ РЕФЕРАТ виголосить Вп. пані Олена Лотоцька.
2. Реферат: БОРОТЬБА ЖІНКИ О РІВНОПРАВНІСТЬ, виголосить Вп. пані Оксана Клодницька.

33

Дорогі Родимці! Кождий культурний нарід цінить, любить і шанує своїх героїв та клонить перед ними свої голови. Збудім і ми, Сестри та Браття, любов та пошану в своїх серцях до тих, котрі віддали своє життя в обороні Рідної Батьківщини, своєї матері України. Тож в кого є серце, в кого є душа, в кого є почуття національної гідности та Українка і Українець не відкажуться взяти участь в тім святі, на котре щиро запрашаємо і своїх сусідів з Бетлегему, Нортгемптону, Палмертону і інших. — **Комітет.**

УВАГА! УКРАЇНЦІ МІСТА НЮАРКУ Й ОКОЛИЦІ! УВАГА!

СТАРАННЯМ СОЮЗА УКРАЇНСЬКИХ БИЗНЕСМЕНІВ В НЮАРКУ, Н. ДЖ.

УКРАЇНСЬКИЙ ТЕАТР З НЮ ЙОРКУ

відограє 3-актову оперету нашого композитора Г. Артемовського

Запорожець за Дунаєм

В СУБОТУ, ДНЯ 11-ГО ЛЮТОГО (FEBR.) 1933 РОКУ

В СІЧОВІЙ ГАЛИ,

229 SPRINGFIELD AVENUE, NEWARK, N. J.

Початок в годині 7.30 вечером.

В опереті беруть участь найкращі оперові сили під проводом всім знаного оперового співака М. Карлаша. Другі артистичні сили є: пані М. Гребенецька, панна Ю. Яремівна, п. Л. Троїцький, п. П. Ординський і п. С. Апольонів.

Хор товариства „Будучність" під проводом п. Ю. Кириченка.

Орхестра під проводом п. Романа Кузьми. — При пяні п. М. Зібер.

Ціна резервових белетів $1.00 і 75 цнт., не резервових 50 цнт.

ПО ПРЕДСТАВЛЕННЮ БАЛЬ ДО ПІЗНОЇ НОЧІ.

З повною вірою числимо на Вашу присутність і Ваших Рідних та Знакомих. 31,3

Підприємчивий Комітет Союза Укр. Бизнесменів.

УВАГА! БРОНКС, Н. Й. І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

ОРҐАНІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОГО ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ (ОДВУ), ВІДДІЛ 22-гий в БРОНКС, Н. Й.

уряджує представлення комедію на дві дії

„ЗАХОТІЛА ПАНА, ВТРАТИЛА ІВАНА"

В СУБОТУ, ДНЯ 11-ГО ЛЮТОГО (FEBR.) 1933 РОКУ

В УКРАЇНСЬКІЙ ГАЛИ, 1274 HOE AVENUE, BRONX, N. Y.

Початок в годині 7-мій ввечір. — Вступ 50 центів.

Шановні Громадяни! Відділ О.Д.В.У. ч. 22 в Бронкс запрошує Вас до численної участи в нашім представленню і БАЛИ, де весело забавитеся та до схочу насміетеся, а ввесь дохід з того підприємства призначений на визвольну боротьбу в краю. 33

Дороговказ: Доїзд до галі тільки 5 центів зі всіх сторін Ню Йорку і околиці Їхати сбвейом Лексінгтон Евеню Іст 180 ст., або 241 ст., висідати на Фріман стації і пів бльока на право до Hoe Ave. і галі. В Бронкс тренсфер на всіх стріт карах на Савтерн Булвард.

УВАГА! ВУНСАКЕТ, Р. АЙ., І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

ЗАХОДОМ АМАТОРСЬКОГО КРУЖКА ПРИ УКРАЇНСЬКІЙ ПРАВОСЛАВНІЙ ЦЕРКВІ

відограється дуже гарне представлення

„ЧИЯ ДИТИНА"

Комедія на 3 дії. Написав Конич-Лисенко.

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 12-ГО ЛЮТОГО (FEBR.) 1933 РОКУ

В ГАЛІ УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛ. ЦЕРКВИ.

Початок в годині 4. пополудни. — Вступ ф. 50, см. 35. Діти 10 ц.

Запрошуємо гостей з Бостону, Провіденс, Кромптон, Тавтон, Павтакет, Централ Фолс, Менвил, Р. Ай., і околиць. Коли вам цікаво знати, чия дитина? — прийдіть на представлення, напевно дізнаєтесь! Гостей радо витаємо. — Уряд Громади. 33

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

АСТОРІЯ, Н. Й.

Young Ukrainian Athletic and Social Club Organized.

Under the auspices of the Ukrainian National Association of Astoria, a young Ukrainian Athletic and Social Club was organized. At the first meeting, which was held on Friday, February 3, 1933, at the Bohemian Hall, 29-19 24th Ave., Astoria, the Club had a great response. Thirty eight members enlisted, and we are sure that before long we will have a hundred members. The club also chose as their trustees two figures of great renown among the Ukrainian people of Long Island, namely Mr. Krywen and Mr. Cherwatiuk, who had done their utmost, with the cooperation of the Ukrainian National Association, to bring this club to a success.

This club will participate in athletic activities and hold social dances. Along the athletic line, it will have a baseball and a basketball team. It is the first club of its kind on Long Island.

The members also chose their executive staff as follows: President — Dmitri Howryletz, Vice President — Kathryn Krywen, Treasurer — Andrew Dralla, Recording Secretary — Anne Tabaka, Financial Secretary — Nicholas Wasylik, Reporter — William Senenko, Representative — Pauline Ehnat, Trustees — Mr. Krywen and Mr. Cherwatiuk.

The club will have its next meeting at Bohemian Hall Friday, February 17, 1933 at 8 P.M.

William Senenko,
23-65 31st Street,
Astoria, Long Island City.

—o—

БОФАЛО, Н. Н.

Жіноцтво готується до свята в память О. Бесарабової.

Українці Бофала й околиці звеличають 9-літню річницю смерти Ольги Бесарабової, скатованої Ляхами у Львові дня 12. лютого 1924, концертом, який відбудеться в неділю, дня 19 лютого. Програму виконає жіноцтво й дівоцтво.

Це перший раз в нашому місті жіноцтво зрозуміло великі заслуги і героїчну смерть у визвольних наших змаганнях нашої Сестри Ольги Бесарабової.

Разом з тим святом відбудеться протестаційне віче проти Ляхів зприводу страчених героїв: Біласа і Данилишина. Рано тогож дня відправиться в укр. прав. церкві панахида по бл. п. Ользі Бесараб, і Біласови та Данилишинови.

Мирослава Мусійчук.

—o—

ТРЕНТОН, Н. ДЖ.

Не відбирати нікому заслуг ні чести.

В 29 числі „Свободи" закидають мені в дописі з Трентону, що я невірно передав історію 245 відділу. А я згадував за тих, що відділ органівали і в нім остались, а не перейшли до іншої організації підчас реформи. Ні не згадував за того, що перейшов до іншого відділу. А діяльність нашого члена, гром. Паславського, я цінив і ціню і про те я писав нераз у „Свободі".

А тепер про мою участь на большевицькім вічу. Хто був на рефераті Тарнавського, цей знає, що я йому пригадав, що я знав його як доброго націоналіста, а тепер бачу, що він опинився в большевиків і жалую, що зайде з ними під дурного хату.

На протестаційнім протипольськім вічу я погодився щодо того, що нам треба йти з кождим, хто є проти польського вандалізму. Це є моє переконання і я не думаю, що я тим прогрішився проти національної справи, чи пішов з большевиками на якусь угоду. Я пригадую собі, як на конвенції У. Н. Союза в Рочестер один священик поставив внесення, щоби призначити від Українського Народного Союза $1,000 на ремісничу бурсу у Львові. Те внесення попер большевик, котрий заявив, що не годиться з попами, але є за внесення священика, бо воно корисне для нашого народа. З того, що я попер Тарнавського щодо протипольського протесту, не виходить, що я став комуністом, як большевик не став клерикалом, як попер внесення священика.

Коли Тарнавський критикував народніх діячів, то я йому сказав, що він не має рації, коли вважає, що в большевицькім царстві є самі святі, бо не бачить свого під носом, а бачить чуже під лісом, бо большевики роблять раз-у-раз помилки.

Ось як виглядає моя участь на большевицькім протипольськім вічу. Можна і з тим не годитись, але треба писати правду, а не вертіти з середини на спосіб Питляра.

В. Гасій.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

БРУКЛИН, Н. Й. Укр. Тов. Дністер, від. 310, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що звичайні місячні збори відбудуться в суботу, 11 лютого, в годині 7.30 ввечір, в гали словенській, 721 Лієнард ул. Кождий член має явитись на цих зборах, бо є важні справи до полагодження. Довгуючі члени повинні вирівнати свої залеглости. На цих зборах буде вибір делегата на конвенцію У. Н. Союза. — М. Федас, предс.; І. Сколоздра, кас.; Д. Гагрій, секр.

ОБОРН, Н. Й. Тов. Запорозька Січ, від. 283, повідомляє всіх членів і члениць, що звичайні збори відбудуться в неділю, 12-го лютого, в годині 2-гій пополудни, в своїм домі. Обовязком є кождого члена прибути на означений час, бо будеться вибирати делегата на конвенцію У. Н. Союза та інші справи до полагоджения. Довгуючих членів проситься вирівнати свої залеглости, інакше будуть суспендовані. — Іван [illegible]роль, коошвий, Андрій Шварик, кас.; Гр. Мулик, рек. секр.

ТЕЙЛОР, ПА. Бр. св. О. Николая, від. 193, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, 12 лютого, в годині 2-ій пополудни, в гали Укр. Роб. Дому, 617 Юніон ул. Проситься всіх членів прибути на мітінґ, бо буде вибір делегата на конвенцію та інші важні справи до полагодження. — В. Кіщак, предс.; І. Скула, кас.; Теодор Трач, писар.

БОСТОН, МАСС. Тов. Дружина Князя Данила, від. 238, повідомляє своїх членів і члениць, що збори відбудуться в неділю, 12 лютого, зараз по відправі, в церковній гали, 136 Арлінгтон ул. Проситься всіх членів прийти, бо є важні справи до полагодження, а рівнож буде вибір делегата на конвенцію У. Н. Союза. Довгуючі зволять вирівнати свої довги, бо в противнім разі будуть суспендовані. Хто бажає вступити в члени Союза проситься прийти на збори. — І. Чопик, гол.; Д. Сілінський, кас.; Н. Давискиба, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. ім. Дм. Вітовського, від. 375, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 12 лютого. Проситься всіх членів прибути на збори, бо маємо вибрати делегата на конвенцію У. Н. Союза. Проситься довгуючих членів вирівнати свої довги по можности. Хто хоче змінити свою систему обезпечення, то може це зробити на мітінґу, а конечно треба це зробити, бо нова система є корисніша від старої для нас усіх. — Іван Чопик, предс.; В. Василюк, кас.; С. [illegible] Крутий, секр.

ФРАНКФОРД, ПА. Тов. ім. Дм. Вітовського, від. 268, повідомляє своїх членів і члениць, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, 12 лютого, в годині 3-тій пополудни, під ч. 2171 Вейклайн ул. Уряд просить всіх членів явитися на час, бо є важні справи, котрі мусять бути полагоджені більшим числом членів. Буде вибір делегата на 18 конвенцію У. Н. Союза. — М. Шанайда, предс.; Г. Михалюк, кас.; П. Омелян, секр.

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. Тов. Запорозька Січ, від. 234, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячний звичайний мітінґ відбудеться в суботу, 11 лютого, в годині 7-мій ввечір, в галі У. Н. Дому, 214-216 Фултон ул. Проситься всіх членів прибути, бо є важні справи до полагоджения. Буде вибір делегата на конвенцію У. Н. Союза. Довгуючим членам пригадується вирівнати свої залеглости. Пригадується батькам, котрі ще не вписали своїх дітей до У. Н. Союза, най це зроблять на тім мітінґу. Нові кандидати, котрі хотять стати членами У. Н. Союза, нехай прибудуть на мітінґ. Уряд товариства думає, що члени вже раз зрозуміють свій обовязок і прибудуть всі на той мітінґ. — І. Герега, пр.; М. Генега, кас.; К. Пілат, секр.

СКРЕНТОН, ПА. Відділ 280 повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 12 лютого, в годині 2-ій пополудни, в Укр. Гр. Клюбі, 618 В. Лакаванна Еве. Проситься всіх членів прибути на ці збори в означенім часі. Буде вибір делегата на конвенцію У. Н. Союза. Члени, котрі бажають змінити старі грамоти на нові, можуть це вже зробити. Рівнож повідомляється всіх членів, що коли член захоріє, то має поступати після статута, а то повідомити дозирателя хорих, якого адреса є: Василь Павлишин, 907 Норт Сомер Еве. — [illegible] Рубльовський, рек. секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. Дністер, від. 361, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 11 лютого, точно в годині 8-мій ввечір, у галі ч. 2, перший поверх в У. Н. Домі, 217-19 Іст 6-та ул. Пригадується довгуючим членам, щоби вирівнали свої залеглости. Хто хоче виміняти свою стару грамоту, нехай принесе з собою на мітінґ стару грамоту. На цих зборах має кождий член бути присутний, бо є важні справи до полагодження. Не явившийся член буде відвічальний після статута. Приводіть нових членів і не забувайте вписувати свої діти до У. Н. Союза. — Ілля Гузар, предс.; І. Вайнер, рек. секр.

АМСТЕРДАМ, Н. Й. Тов. ім. Івана Франка, від. 266, повідомляє своїх членів, що місячний мітінґ відбудеться 12 лютого, в гали церковній, зараз по Сл. Божій. Проситься, щоби всі члени на мітінґ прибули, бо є важні справи до полагоджения. Буде вибір делегата на конвенцію. — В. Михалюк, секр.

САВТ ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. Тов. Просвіта, від. 312, повідомляє своїх членів, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, 12 лютого, в годині 2-гій пополудни, в Укр. Гали на Делмор Еве. Проситься членів явитись на означений час бо є головні справи до полагодження. Буде вибір делегата на конвенцію. — І. Дацко, секр.

СИРАКЮЗ, Н. Й. Бр. св. Ап. Петра і Павла, від. 39, повідомляє, що звичайний мітінґ відбудеться в неділю, 12 лютого, в годині 1-ій пополудни На тім мітінґу буде вибір делегата на конвенцію та інші важні справи, тому кождий член обовязково повинен прийти на мітінґ. Ті, що хочуть змінити свої грамоти, нехай принесуть на мітінґ свої старі грамоти. Довгуючі члени нехай принесуть хоч частину свого довгу на цей мітінґ. — М. Клюсик, предс.; В. Красиевич, кас.; Д. Оринич, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. „Любов", від. 45, повідомляє своїх членів, що звичайний мітінґ відбудеться в неділю, 12 лютого. На тім мітінґу будуть важні справи, а також вибір делегата на конвенцію У. Н. Союза. Отже проситься всіх інтересуючихся прибути. — Теодор Малик, предс.; Антін Гарасим, кас.; Микола Ю. Сеник, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. Тов. Запорожська Січ, від. 371, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що звичайний місячний мітінґ відбудеться в суботу, 11 лютого, в годині 8-мій ввечір, в гали церковній, 49-51 Бікон ул. Буде вибір делегата на конвенцію У. Н. Союза. Довгуючі члени мають вирівнати свої вкладки. — Петро Ковальчук, предс.; Олекса Шумський, секр.; Іван Наконечний, кас.

ЧЕСТЕР, ПА. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 352, повідомляє членів, що мітінґ відбудеться в неділю, 12 лютого, зараз по Сл. Божій. Проситься членів прибути на означений час, бо є важні справи до полагодження, а відтак буде вибір делегата на конвенцію У. Н. Союза. За не явившогося члена не [illegible]шеться вкладки. Довгуючих проситься вирівнати залеглости. — Іван Пацановський, предс.; Мих. Гавриляк, кас.; Петро Ладник, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. „Буковина", від. 14, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 11 лютого, в годині 8-мій ввечір, в Роб. Домі, 66-68 Іст 4 вул. Проситься кождого члена бути на цих зборах, бо справа дуже важна і тому кождий член мае бути присутний. Також хто має кандидатів на членів тов. Буковина і до У. Н. Союза, проситься привести з собою, бо тепер приймається членів без вступного. Обовязком є кождого члена подбати про нових членів і подвоїти наші ряди. — М. Т. Паламарюк, фін. секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. „Мир", від. 324, повідомляє, що збори відбудуться в суботу, [illegible] лютого, в домі Укр. Громади на 23-тій і Бравн ул., в год. 7.30 ввечір. На цих зборах буде вибір делегата на конвенцію У. Н. Союза. Всі члени мають бути присутні. Довжні члени наражуються на суспенду. — Гр. Григорчук, предс.; Н. Зубик, кас.; Мих. Туркот, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. Бр. Св. св. Духа, від. 23, повідомляє своїх членів і члениць, що місячні збори відбудуться в неділю, 12-го лютого, точно в годині 1-ій пополудни, в У. Н. Домі при 4 і Ворд ул. Збори є дуже важні, бо будеться вибирати делегата на конвенцію У. Н. Союза, тому обовязком є кождого члена і члениці прибути на ті збори. Хто з членів або з члениць хотів би перейти до нової системи обезпечення, нехай принесе на збори свою стару грамоту та підпише аплікацію на нову грамоту. Проситься довгуючих членів старатись помаленьку сплачувати свої залеглі вкладки, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Г. Благітка, предс.; Г. Забитко, кас.; Г. Стаців, писар.

ПОЗІР! НЮ ЙОРК І ОКОЛИЦЯ! ПОЗІР!

УКРАЇНСЬКЕ ТОВАРИСТВО „ПРОСВІТА" В НЮ ЙОРКУ СВЯТКУВАТИМЕ 25-ЛІТНЮ РІЧНИЦЮ СВОГО ІСТНОВАННЯ (СРІБНИЙ ЮВИЛЕЙ)

СВЯТОЧНИМ КОНЦЕРТОМ

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 12-ГО ЛЮТОГО (FEBRUARY) 1933 РОКУ

B BEETHOVEN HALL, 210-214 East 5th Street, Bet. 2 & 3rd Ave's, NEW YORK, N. Y.

ПОЧАТОК в годині 5.15 вечером. — Вступ 75 центів.

По концерті БАЛЬ. — Музика П. ГУМЕНЮКА. —:— Вступ на баль від години 8-мої 50 центів.

ПРОГРАМА: — Святочна промова д-р Л. Мишуга. — Вступне слово по англійськи, адвокат М. Пізнак, — по українськи получена з відчитом, предсідатель тов. Іван Жовнір. — Укр. Хор „Бандурист" під управ. проф. Г. Палажія. — Злучені смичкові оркестри Молодечого тов. „Просвіта" і М. О. Гайворонського під його особистим проводом. — Скрипкові соля: В. Чосник і Г. Рогальська. — Сопранові соля: М. Гребенецька і Г. Максимців. — Барітонове сольо: П. Ординський.

Українське Товариство „ПРОСВІТА" в Ню Йорку просить до участи всіх Українців і українські товариства в Ню Йорку і околиці. — Комітет. 31,3

ПОЗІР! УКРАЇНЦІ-НАЦІОНАЛІСТИ! ПОЗІР!

ЗАХОДОМ ЧОРНОМОРСЬКОЇ СІЧИ 1-шої СОТНІ В НЮ ЙОРКУ

запрошено канадійського Українця, П. ГАВРИЛЮКА, який дасть ряд лекцій на тему:

УЛІПШЕННЯ НАЦІЇ, ЇЇ БУДУЧНІСТЬ ТА ЇЇ ОДИНОКИЙ ШЛЯХ ДО ОСВОБОДЖЕННЯ

ПІСЛЯ НАЙНОВІШОЇ НАУКИ ВСЕСВІТНІХ УЧЕНИХ МІЖНАРОДНЬОГО ТОВ. ЕВГЕНИСТІВ.

:—:— Лекції відбудуться :—:—

В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ ДОМІ, ч. салі 2, 217-219 ІСТ 6-та УЛИЦЯ, НЮ ЙОРК, Н. Й.

в слідуючім порядку:

1. В НЕДІЛЮ, 12-го ЛЮТОГО 1933 Р., точно в год. 2-гій пополудні, на тему: ПРО ОДІДИЧЕННЯ, ЙОГО ПЕРЕДАННЯ ФІЗИЧНЕ І УМОВЕ НА БУДУЧЕ ПОКОЛІННЯ ТА ЙОГО ЗНАЧІННЯ У ВИХОВАННЮ ДЛЯ НАШОЇ НАЦІЇ.
2. В ПОНЕДІЛОК, ДНЯ 13-го ЛЮТОГО 1933 Р., в годині 7-мій ввечір, на тему: ШИРШЕ ЗНАЧІННЯ У ВИХОВАННЮ НАШОЇ МОЛОДІЖИ, ЇЇ БУДУЧНІСТЬ В ЗНАЧІННЮ ДЛЯ УЛІПШЕННЯ СВОЄЇ НАЦІЇ, яка на підставі фізичного і психічного виховання мусить осягнути свої бажані ідеали.
3. У ВІВТОРОК, ДНЯ 14-го ЛЮТОГО 1933 Р., в годині 7-мій ввечір, на тему: ХАРАКТЕРИСТИКА НАЦІЇ ТА ЇЇ НАРОДУ, ТА СПОСОБИ ЙОГО ПІЗНАННЯ. ПРО ЗНАЧІННЯ СХРЕЩУВАННЯ І АСИМІЛЯЦІЇ, які являються найбільшою небезпекою для нашої нації.

На ці згадані лекції запрошуємо всіх свідомих і щирих Українців, які повинні знайти час і прийти вислухати ці виклади найновішої науки. Тома Гаврилюк, курсант альбертійського агрономічного університету, член Американсько-Психологічного Товариства та одинокий з Українців, який представляв Українців на міжнародньому конгресі Дженитистів і Евгеністів (наука про культуру і уліпшення націй), який відбувся в місяці серпні 1932 року в Америці, в якім брало участь 47 ріжних націй. Цей конгрес відбувся лише в присутности членів згаданої Організації в числі 389 делегатів. Головним завданням було питання про уліпшення людей як фізично, умово-духово, а з окрема про кожну націю, яка мусить про себе сама рішати в будуччині.

Для нас, Українців, є цікаве те, що згаданий лектор представить точні способи, які були обговорені на конгресі світовими вченими, як кожній нації треба працювати, щоби осягнути свої найвищі ідеали. — Всякі запити і відповіди будуть по кождій лекції. — ВСТУП ДЛЯ ВСІХ ВІЛЬНИЙ. 33

Здорові були: Старшина 1шої Сотні в Ню Йорку.

ДАЛЬШІ ВІДЧИТИ ГРОМ. ЕВГЕНА ЛЯХОВИЧА

—: на тему: :—

„ПРО РІДНИЙ КРАЙ"

1) ПОЛІТИЧНІ ПАРТІЇ і
2) ЇХ ВПЛИВ НА МАСИ ТА НА СУСПІЛЬНІ ІНСТИТУЦІЇ.

відбудуться в такому порядку:

В СУБОТУ, 11. ЛЮТОГО, У ВІЛКС БЕРРІ, ПА., В ГОД. 7.30 ВЕЧІР
в ДОМІ ПРИ 97 N. SHERMAN STREET.

В НЕДІЛЮ, 12. ЛЮТОГО, В СКРЕНТОН, ПА., В ГОД. 4. ПОПОЛ.
в САЛІ УКР. ПРАВОСЛ. ЦЕРКВИ, 540 N. MAIN AVENUE.

В НЕДІЛЮ, 19. ЛЮТОГО, В ПАСАЙК, Н. ДЖ., В 3-ІЙ ПОПОЛ.
в САЛІ УКР. ПРАВОСЛ. ЦЕРКВИ, 47 HOPE AVENUE. 33

Центральна Управа ОДВУ в Америці.

КОМІТЕТ ДОПОМОГИ БУДОВІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОД. ДОМУ В РОЗНОШИНЦЯХ, ПОВІТ ЗБАРАЖ

:—:—: уряджує :—:—:

Великий Баль

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 12-ГО ЛЮТОГО (FEBR.) 1933 РОКУ
(SUNDAY, FEBRUARY 12 (LINCOLN BIRTHDAY) 1933)

В УКРАЇНСЬКІМ РОБІТНИЧІМ ДОМІ,
(MANHATTAN LYCEUM)
66-68 EAST 4th STREET, NEW YORK, N. Y.

Початок в годині 5-тій ввечір. — Вступ 40 центів.

Приграватиме Українська Сокільська Радіова Орхестра.

Ввесь дохід з балю піде на будову Українського Народного Дому в Розношинцях. 33-4

З ЖИТТЯ НА ЕМІГРАЦІЇ В ЕВРОПІ.

ПЛАСТ І ПРОСВІТА В БРАТІСЛАВІ (ЧЕХОСЛОВАЧЧИНА).

7. січня 1933 р. відбулася тут ялинка з товариським вечером. Свято мало великий успіх. Хоч на ялинку і не вдалося стягнути всіх українських дітей у Братіславі, всеж ті, що були, мали велику радість як зі самого свята, так і з дарунків, а особливо з книжочок, що Команда Союзу Українських Пластунів Емігрантів у Празі надіслала спеціяльно для цієї ялинки. Многі родичі, що були присутні зі своїми дітьми, просили букварів, але ми, на жаль, не мали. Половина дітей не вміє ні говорити по українському, всеж радо вчилися співати українських колядок, деякі деклямували, а вже всі до одного були захоплені українським танком, і зараз же самі хотіли вчитися танцювати. Програму свята виконували виключно діти: спів колядки дитячий хор з фортепяновим супроводом, були й соля: хочби такої пятилітньої Оксанки Бризгунівної, деклямації, також діточі гри під ялинкою. Між тим розділювано подарунки. Як добре себе діти почували, свідчить те, що ніхто не хотів іти до дому, як прийшов час кінчати, хоч ялинка була вже від 5-тої години пополудні.

Під ялинкою заложився під кінець звязок новиків (так звуться відділи Українського Пласту маленьких пластунів і пластунок) під веденням пані д-р Л. Бризгунової та бр. В. Петровського, що належать до Х. Куріня Старших Пластунів ім. Петра Дорошенка в Братіславі. Це є один з найдільніших відділів Союзу Українських Пластунів Емігрантів.

Пласт у Братіславі має також на меті утворити при Т-ві „Просвіта" школу української мови, історії та географії. Школа скоро зачне працювати. Тяжко лише з помешканням для неї.

Союз Українських Емігрантів, що має свою централю в Празі, згуртовує українську пластову молодь не лиш у Чехословаччині, а й в інших державах. СУПЕ провадить на чужині поруч з чисто пластовою, культурно - освітню роботу, дбаючи, щоб українські діти на чужині не денаціоналізувались, а виховувались на свідомих Українців.

Н.

БОРОТЬБА ПРОТИ ЧАХОТКИ В БОЛГАРІЇ.

Богато писали часописи про те, що в Болгарії чимало людей жиє до сто й більше літ. Це завдячують головно цьому, що пють багато спеціяльного квасного молока зв. кефір. Зате мало відомо, що найбільшим нещастям для болгарського населення є чахотка (туберкульоза), на яку щорічно вмирає коло 20,000 людей із загального числа коло 200,000 хорих на чахотку, які має 6-міліонова Болгарія. Від кінця війни до половини 1932. року померло в Болгарії 230,000 людей у віці між 10 до 40 роком життя на цю недугу. На 10,000 людей припадає в Болгарії 30 смертних випадків, коли в інших европейських краях смертність вагається між 7 до 9 на 10,000 осіб.

Туберкульоза лютує передовсім між шкільною молоддю. Справдили, що 70 проц. шкільних дітей нездужають на грудні недуги. Та в нинішніх нужденних відносинах, у яких живе Болгарія, годі навіть подумати про успішне поборювання цієї суспільної недуги. Нема грошей на збільшення фонду народнього здоровля, на який припадає лише 2% з усього державного буджету. Для ізоловання тих хорих треба би найменше 20,000 ліжок, коли державна лічниця для цієї ціли має лише 1,600 ліжок. У Софії утворився спеціяльний народний комітет для поборювання чахотки. Комітет цей подав владі обширний звіт про стан народнього здоровля і проєкт пляну, як би поборювати недугу.

МІТІНГИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ. Тов. Укр. Клюб Поступовий, від. 70, повідомляє всіх місцевих і позамісцевих членів і членкиць, що місячні збори відбудуться у вівторок, 14 лютого, в годині 7-мій ввечір, в гали під ч. 72 оМріс ул. Проситься всіх членів прибути обовязково, бо є дуже важні справи до вирішення, а також буде вибір делегата на конвенцію У. Н. Союза. Довгуючих членів проситься виріпнати свої залеглі вкладки. — Данило Мадай, предс.; Володимир Кушнір, рек. секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. Тов. ім. Мих. Грушевського, від. 219, повідомляє всіх своїх членів місцевих і позамісцевих, що місячний мітінг відбудеться в суботу, 11 лютого, в годині 8-мій ввечір, в укр. прав. гали, 179 Корт ул. Проситься членів не легковажити собі, а прийти на мітінг і принести свої місячні вкладки. Буде вибір делегата на конвенцію та інші справи. — М. Бодлар, предс.; П. Псуй, кас.; А. Мудровський, секр.

НАГЛИЙ СУД.

(24)

Третя дія трагедії.

Смерть Василя Біласа і Дмитра Данилишина.

Від руштування смерти на вязничному подвірі тінь упала на Галицьку Землю. Серця міліонів Українців зупинились на мент, коли два українські серця на віки замовкли. Серця двох молодих, худощавих, блідих хлопців, які пішли на смерть спокійні, погідні, нехтуючи своїм молодим життям в останній його хвилині таксамо, як нехтували ним раніше. Вони навіть не знали, що цим їхнім життям дорожить увесь український загал, який з запертим віддихом слідкував впродовж шістьох днів за їхньою трагедією. Вони мабуть не знали, що й оті громадяни, які не ділили їхньої палкої імпульсивної віри в доцільність їхніх діл, — кермувались і кермуються у своїх поглядах у першу чергу журбою за їх життя, журбою за життя найкращих, високо-ідейних, здисциплінованих одиниць, повних любови Батьківщини й готових до найвищої посвяти для її добра. „Не їм було судити, чи вони добре діють, чи ні" — сказав один з їх оборонців. І ні нам за це судити тих, які вже життям за своє діло заплатили. Ми можемо лише разом із покійним Данилишином жаліти, що не зможе він уже віддати ніяких послуг Батьківщині й народови. І можемо лише поклонитися перед тінями тих двох малоосвічених селянських дітей, які зворушували всіх Українців, без огляду на їх політичні погляди, своєю гарною, мужеською поведінкою, своєю простолінійністю вдачі й глибиною почувань.

Перша дія трагедії відбулася в Городку, друга на судовій салі, третя на камяному подвірі поміж сірими мурами. Нераз уже доля обдаровувала нас впродовж тисячелітньої історії такими чотирокутниками смерти. Цим разом віддали там, на малому подвірі, своє життя тільки два молоді, бліді хлопці. А не утрати тих двох живих істот досить, щоб жаль і смуток сповив усіх їхніх безталанних земляків.

Мир душам Вашим!...

Заходи в справі помилування.

Рахуючися з можливістю смертного присуду у львівському наглому суді, Українська Парляментарна Репрезентація делегувала заздалегідь до Варшави посла О. Луцького, щоби вжив на тамошньому грунті всіх можливих заходів для помилування евентуальних засуджених. Мім іншими один із визначних польських діячів прибіцяв представити цю справу президентови Мосціцькому та представити йому становище оборони й цілого українського громадянства, що з уваги на вмішання до цього процесу моментів зі справи вбивства покійного Голувка — життя Біласа й Данилишина потрібне для окремого процесу у цій останній справі.

Річ ясна, що представник Української Парляментарної Репрезентації скрізь, де міг, зазначував потребу не збільшувати дотеперішніх жертв городецької трагедії новими жертвами.

Окрему акцію вели українські жінки. Вони збирали підписи під окрему петицію до президента, яку вислали телеграфічною дорогою. Таку саму телеграфічну просьбу післали до жінки маршалка Пілсудського.

Текст телеграми, яку всі оборонці спільно вислали до президента, був такий:

„Оборонці засуджених на смерть у наглому суді у Львові Данилишина, Біласа і Жураківського горячо просять, щоби Пан Президент Републики в імя любови обох народів зволив застосувати право ласки щодо всіх засуджених".

Очевидно, що крім цієї телеграми президент отримав внесок оборонців на помилування також офіціяльною дорогою, через суд.

Поза цими трома українськими чинниками, політичним громадянським та правничим звернулися до президента також 4 Поляки з просьбою помилувати засуджених. Це були чотири колишні польські боєвики, які вели революційну боротьбу за царських часів: Томаш Арцішевський, Квапінський, Добровольський і Пурталь (усі належать нині до опозиційної ППС; перший з них є послом). Текст їхньої телеграми такий:

„Нижче підписані члени колишньої боєвої організації ППС просять Пана Президента Републики помилувати в імя засад людяности засуджених наглим судом у Львові на кару смерти трох Українців, які в своєму пересвідченні боролися за свободу свого народу".

Відмова.

Хоча прокуратор спротивився, щоби трибунал від себе поручив президентови помилування засуджених Біласа й Данилишина та зробив виїмок лише щодо Жураківського, — то всеж чимало осіб обманювали себе до останньої хвилини надією, що вище згадані просьби й висловлені у них аргументи переважать і що наспіє помилування усіх трох боєвиків. Слід зазначити, що право ласки застерігає президентові Польщі 47. стаття конституції, яка каже: „Право даровувати і злагіднити кару та даровувати наслідки карно-судового засуду в окремих випадках — прислугує Президентові Републики". Таким робом президент у ділянці дарованя кари смерти формально не є ніким вязаний.

(Дальше буде)

З. Ля Фонтена.

ОСЕЛ І ЛИСИЦЯ.

(Байка).

Осел побачив сернюка,
Як від собак він боронивсь рогами
І всіх їх к бісу розігнав
І смирно пастись знову став.
„Нещасний я", осел сказав:
„Що-б я робив, якби зі мною
Таке трапилось, як ось з ним;
То якби зміг я, та і чим,
Оборонить ослячу честь мою?
За що мене покарано судьбою?
Якою-б я пишатись міг красою,
Колиб так замісць вух моїх
Був виріс хоч одніський ріг".
Так йшов осел і промовляв,
І аж лисицю повстрічав.
„Чого зажурений, мій друже?"
Лисиця так осла питає:
„Чи що трапилось із тобою,
Завзято-мудрий головою?"
Осел лисиці розказав, що бачив він,
І про свій жаль, покривдження судьбою
Несправедливою і злою.
Лисиця слухала і усміхалась,
А, вислухавши, відізвалась:
„Вина твоя, бо ти не був
Тоді, як роги роздавали...
Чи знаєш, їх тобі сховали
Он там у липовім дуплі
І ждуть тебе, поки прийдеш,
Щоб увінчати тебе ними.
То-то красунець ти будеш
Понад красунцями усіми!"
Хитрунка знала, що вовчисько
Зробив для себе логовисько
У тім дуплі.
Утішений осел побіг і у дупло
Свою він голову всуває,
І поки роги накладуть,
З запертим віддихом чекає.
І ждав не довго мій бідак,
Бо біль страшний почув в ухах.
Попробував назад, — ніяк!
Прийшлось у хід пустити зуби:
І ними він кріпко щось грубе
Вхопив і біль ущух.
Та що з того, як вже без вух
Він витяг голову і в ноги!
А що казати вже про роги?

А чиж людей нема таких,
Що як багато забажають,
То дуже жалують тоді,
Коли утратять те, що мають.

Н. Т.

ПОЗІР! БАВНД БРУК, Н. ДЖ.!

ЗАХОДОМ АМАТОР. ГУРТКА при Укр. Народній Школі

відограється гумористичну комедію в 3-ох діях

ГРИЦЬ МАЗНИЦЯ

В СУБОТУ, 11. ЛЮТОГО 1933

В COLUMBIA AUDITORIUM,
222 Talmadge Ave., Bound Brook, N. J.

Початок в год. 7. ввечір.
Вступ 35 ц., діти 15 ц.

ПО ПРЕДСТАВЛЕННЮ БАЛЬ ДО ПІЗНА В НІЧ.

Шановні Громадяни! Як Вам уже відомо, Аматорський Гурток в Бавнд Брук завще старається вдоволити глядачів, тож і цей раз докладає старань, щоби вас вдоволити. Сподіваємося, що прийдете численно на представлення „Гриць Мазниця", з котрого будете дуже вдоволені, та тим самим поможете доброму ділу. 33

Заряд Аматор. Гуртка.